

VOIMANKÄYTÖN YLLÄPITOKOULUTUS KUOPION JA KAJAANIN POLIISIASEMILLA

Samuli Alajuuma & Arttu Hakkarainen

9/2019

Tekijä(t) Samuli Alajuuma & Arttu Hakkarainen	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Voimankäytön ylläpitokoulutus Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Jukka Laukkanen Kimmo Kuukasjärvi Heikki Asunta	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen opinnäytetyö, jonka aiheena on voimankäytön ylläpitokoulutus Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla. Työssä selvitetään, saadaanko ylläpitokoulutuksia järjestettyä tarpeeksi, onko niihin käytettävissä tarpeeksi resursseja, onko henkilöstön välillä osaamiseroja sekä mitä kehitettävää ylläpitokoulutuksissa olisi. Työssä tutkimme työharjoitteluasemiemme tämän hetkistä tilannetta henkilöstön voimankäytön ylläpitokoulutuksen sisällön ja käytettävissä olevien resurssien suhteen. Keräsimme näihin kysymyksiimme tietoja puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla, joita teimme kuudelle poliisille, jotka toimivat voimankäyttökouluttajina työharjoitteluasemillamme. Kysymykset olivat ennalta suunniteltuja avoimia kysymyksiä. Kouluttajia haastateltiin kahden kesken työvuorojen aikana. Kysymykset oli annettu haastateltaville ennalta luettavaksi. Haastattelut toteutettiin anonyymisti.</p> <p>Opinnäytetyömme luettuaan lukija ymmärtää, mihin poliisiasemien henkilöstön ylläpitokoulutus perustuu ja miksi ylläpitokoulutus on tärkeää. Aineistossa hyödynnettiin julkisia lähteitä, lakeja, asetuksia, määräyksiä ja kirjallisia lähteitä sekä haastatteluja.</p> <p>Työn keskeisenä tuloksena on, että nykyisin järjestettävien ylläpitokoulutuksien määrä on liian pieni. Nykyiset määrät koetaan haastateltavien mukaan lähinnä ylläpitäväksi eikä kehittäväksi koulutukseksi. Mikäli jonkinlaista kehitystä haluttaisiin saavuttaa, niin haastateltavien mukaan ylläpitokoulutusmääriä tulisi olla vuodessa neljä. Lisäksi ylläpitokoulutuksissa on havaittavissa henkilöstön sisäisiä osaamiseroja, joihin haastateltavien mukaan pystyttäisiin vaikuttamaan enemmän, jos ylläpitokoulutuksia järjestettäisiin enemmän. Sisällölliset erot ovat havaittavissa rikostutkinnassa ja valvonta- ja hälytyssektorilla työskentelevien välillä. Osaamiseroihin eniten kuitenkin vaikuttaa se kuinka paljon työntekijät harjoittelivat omatoimisesti fyysistä voimankäyttöä. Suurimpana kehityskohteena haastateltavien mukaan olisi ylläpitokoulutusmäärien lisääminen.</p>	
Sivumäärä 36 + 1	Tarkastuskuukausi ja -vuosi Syyskuu 2019
<p>Avainsanat Poliisin voimankäyttö, ylläpitokoulutus, hätävarjelu, Poliisiammattikorkeakoulu</p>	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	4
3	VOIMANKÄYTÖN MÄÄRITELMÄ JA KOULUTUS	5
3.1	Poliisin voimankäytöstä	5
3.2	Poliisin toimintaa ohjaavat periaatteet	7
3.2.1	Perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen	7
3.2.2	Suhteellisuusperiaate	7
3.2.3	Vähimmän haitan periaate.....	8
3.2.4	Tarkoitussidonnaisuuden periaate	8
3.3	Hätävarjelu	8
3.4	Poliisin voimankäytön peruskoulutus	9
3.5	Poliisin voimankäytön suojavälineistä ja ylläpitokoulutuksesta	11
3.6	Itsenäinen harjoittelu.....	12
3.7	Kouluttaminen	12
3.8	Valvonta, seuranta, raportointi ja harjoitusolosuhteet	13
4	TUTKIMUSASETELMA	15
4.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys	15
4.2	Aiheen rajaaminen	15
4.3	Aiemmat tutkimukset.....	16
4.4	Tutkimusmenetelmä.....	16
4.4.1	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	17
4.4.2	Osallistuva havainnointi.....	17
4.4.3	Teemahaastattelu	18
4.4.4	Haastattelut.....	18
4.5	Haastateltavat	19
4.5.1	Kuopion poliisiaseman haastateltavat.....	19
4.5.2	Kajaanin poliisiaseman haastateltavat	20
4.6	Aineistoanalyysi	20
5	HAASTATTELUIDEN TULOKSET	22
5.1	Koulutusmäärät.....	22
5.2	Osaamistasojen erot	23
5.3	Resurssit ja harjoitustilat	25
5.4	Henkilöstön sisällölliset erot ylläpitokoulutuksissa	27
5.5	Kehitettävää koulutuksiin.....	28
6	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
6.1	Johtopäätökset	30
6.2	Tulosten luotettavuus	32
	LÄHTEET	35
	LIITE	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheeksi muotoutui voimankäytön ylläpitokoulutus Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla. Mielenkiintomme kyseiseen aiheeseen heräsi osallistuttuamme työharjoittelupaikkojemme voimankäytön ylläpitokoulutuspäiviin Poliisiammattikorkeakoulun opintoihin liittyvän työharjoittelun aikana vuosina 2018–2019. Lisäksi henkilökohtaiset kokemuksemme näistä päivistä vahvistivat ajatustamme siitä, että kyseisestä aiheesta voisi tehdä opinnäytetyön.

Ajoittain poliisin käyttämät voimankäyttötilanteet päätyvät mediaan ja sen myötä julkiseen tietoon kaikkien saataville. Vaikuttaa siltä, että tulevaisuudessa poliisi joutuu kohtaamaan työssään enenevässä määrin myös väkivaltaa, jolloin tilanteet ajautuvat poliisin puolelta voimankäyttötilanteiksi. Mediaan päätyvät poliisin voimankäyttötilanteet ovat usein sellaisia, jotka osittain heikentävät kansalaisten luottamusta poliisiin. Opinnäytetyömme on siis siinäkin mielessä ajankohtainen. Opinnäytetyöllämme pääsemme tarkemmin tarkastelemaan jo työelämässä olevien poliisien voimankäytön ylläpitokoulutusta ja sen sisältöä.

Opinnäytetyömme voisi toimia mahdollisesti myös kehittämistyönä Kajaanin ja Kuopion poliisiasemilla. Tutkimuksemme tuloksista poliisiasemat voisivat hyödyntää positiiviseksi havaittuja käytänteitä voimankäytön ylläpitokoulutuksiin liittyen ja mahdollisesti lisäksi kehittää omaa toimintaansa tämän opinnäytetyön pohjalta. Aihe on mielestämme ajankohtainen, koska asiaa ei ole tarkasteltu aiemmin opinnäytetyön muodossa kyseisillä poliisiasemilla ja sen vuoksi voimankäytön ylläpitokoulutuksen sisältöjä on hyvä vertailla keskenään. Opinnäytetyöllämme pyrimme selvittämään, onko eri kokoisten poliisiasemien välillä eroja ylläpitokoulutuksen toteuttamisessa ja sisällössä. Tämän lisäksi selvitämme haastatteluiden avulla ylläpitokoulutukseen käytettävissä olevia resursseja sekä ylläpitokoulutukseen käytössä olevia koulutuspäiviä.

Opinnäytetyömme tarkoitus on tutkia työharjoitteluasemiemme tämän hetkistä tilannetta henkilöstön ylläpitokoulutuksen sisällön ja käytettävissä olevien resurssien suhteen. Haastattelemme voimankäytönkouluttajia, jotka vastaavat asemien voimankäytön ylläpitokoulutuksista. Heiltä pyrimme saamaan vastaukset tutkimuskysymyksiimme ennalta laaditun haastattelurungon pohjalta. Haastateltavat henkilöt pidämme anonymoineina, jotta heitä ei pystytä yksilöimään. Haastatteluissa käytämme kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja sen myötä puolistrukturoitua teemahaastattelua.

Voimankäytön kertauskoulutuksia järjestetään pääsääntöisesti poliisiasemilla kahdesti vuodessa. Voimankäytön sisällöissä, esimerkiksi harjoitteluympäristöissä, on eroavaisuuksia asemien välillä jonkin verran muun muassa asemien kokoerojen vuoksi. Tämän opinnäytetyön ulkopuolelle rajaamme VATI-ryhmän ja koiraohjaajien voimankäytön kouluttamisen. VATI-ryhmä tarkoittaa vaativien tilanteiden erikoisryhmää.

Hyödynnämme työssämme myös osallistuvaa havainnointia ylläpitokoulutuspäivistä, joihin osallistuimme työharjoittelun aikana. Näin saamme realistisen ja subjektiivisen kuvan tämän hetken voimankäytön ylläpitokoulutuksen sisällöstä. Olimme itse mukana yhteensä kolmessa voimankäytön ylläpitokoulutuspäivässä. Opinnäytetyössämme tuomme esiin omia kokemuksiamme ja havaintojamme ylläpitokoulutuspäiviltä, niistä kerromme lisää tulosten luotettavuus -osiossa luvussa 6.

Tässä opinnäytetyössä kerromme poliisien peruskoulutuksessa tapahtuvasta voimankäytön kouluttamisesta, joka tapahtuu Poliisiammattikorkeakoululla peruskoulutuksen aikana. Tällä pyrimme siihen, että lukija saisi laajemman kuvan poliisin voimankäytöstä ja sen koulutuksesta.

Opinnäytetyössä puhutaan rikostutkinnassa työskentelevistä tutkijoista ja valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevistä kenttäpoliiseista. Näistä käytämme myöhemmin lyhennettyjä nimityksiä, jotka ovat tutkinta ja kenttä.

2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Poliisin voimankäyttö. Tarkoitetaan poliisin lakiin perustuvaa oikeutta puuttua henkilön koskemattomuuteen virkatehtävää suorittaessa. Poliisin käyttämiä voimakeinoja näissä tilanteissa pitää pystyä pitämään puolustettavina ja niitä aina arvioidaan tehtävän jälkeen. (Rantaeskola, 2014, 98.)

Ylläpitokoulutus. Ylläpitokoulutuksella tarkoitetaan tässä työssä poliisiyksikön henkilöstön voimankäytön ylläpitokoulutusta ja harjoittelua, jonka toteuttamisesta poliisiyksikön päällikkö vastaa. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1: 3 §.)

Voimankäyttökouluttaja. Tarkoitetaan virkamiestä, joka on hyväksytty toimimaan voimankäyttökouluttajana voimankäyttökoulutuksesta säädettyjen määräysten mukaisesti. Ainoastaan kyseiset virkamiehet saavat antaa voimankäyttökoulutusta. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1: 3 §.)

Poliisiammattikorkeakoulu. Vuonna 2014 tapahtuneen koulutusuudistuksen jälkeen uusi peruskoulutus muuttui 180 opintopisteen laajuiseksi ammattikorkeakoulutasoiseksi tutkinnoksi. Uuden tutkinnan käyneillä on kelpoisuus kaikkiin miehistövirkoihin. (Poliisiammattikorkeakoulu 2014.)

Poliisi. Tarkoitetaan koko poliisiorganisaatiota kokonaisuudessaan, tiettyä poliisiyksikköä tai poliisiorganisaatiossa työskentelevää yksittäistä poliisimiestä. (Kurenmaa, 2018.)

Rikostutkinta. Tarkoitetaan poliisin toimintaa rikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi sekä paljastamiseksi. Asemilla ja sähköisesti tapahtuvaa rikosilmoitusten vastaanottoa, rikosten esitutkintaa ja muuta poliisitutkintaa. Lisäksi rikostutkinnalla tarkoitetaan rikostiedustelua sekä järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjuntaa. (Poliisi.fi)

Valvonta- ja hälytystoiminta. Käytetään myös nimitystä järjestyspoliisi. Tarkoitetaan poliisimiesten hoitamia poliisille tulevien hälytystehtävien hoitamista, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvomista sekä rikosten ennalta ehkäisyä. (Poliisi.fi)

3 VOIMANKÄYTÖN MÄÄRITELMÄ JA KOULUTUS

Poliisilla on oikeus virkatehtävällä käyttää tarpeellisia ja puolustettavia voimakeinoja. Voimakeinojen käytön puolustettavuutta arvioidaan aina tehtävän tärkeydellä, kiireellisyydellä, vastarinnan vaarallisuudella, käytettävissä olevilla voimavaroilla sekä tilanteen kokonaisuudella. Poliisi käyttää virkatehtävällä voimakeinoja esteen- ja henkilön poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai uhkaavan vaarallisen teon tai rikoksen estämiseksi. (Rantaeskola ym. 2012, 778.)

Voimakeinojen käyttö on yksi poliisin tärkeimmistä työkaluista. Voimakeinoilla turvataan poliisin turvallisuutta sekä varmistetaan tehtävien maaliin saattaminen. Ensisijaisesti poliisi kuitenkin hoitaa tehtävät puhumalla ja sovinnollisuutta edistäen. Suurin osa poliisille kuuluvista tehtävistä hoidetaankin puhumalla. Tämän vuoksi voimakeinojen käyttö on äärimmäinen keino tehtävien hoitamiseksi, koska sillä voidaan puuttua henkilön perusoikeuksiin. Kansalaisten perusoikeudet löytyvät Suomen perustuslaista.

Jokaisella ihmisellä on perusoikeus vapaaseen liikkumiseen ja koskemattomuuteen. Näihin oikeuksiin poliisi voi kuitenkin puuttua voimakeinoja käyttämällä. Henkilön perusoikeuksiin ei kuitenkaan saa puuttua enempää, eikä kenellekään saa aiheuttaa enempää haittaa, kuin on välttämätöntä virkatehtävän hoitamiseksi. (Rantaeskola ym. 2012, 16.)

”Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.” (Suomen perustuslaki, 11.6.1999/731, 2:7 §).

3.1 Poliisin voimankäytöstä

Voimakeinojen käytöllä tarkoitetaan voimankäyttöä, joka tapahtuu suoraan fyysistä voimaa käyttäen tai välillisesti voimankäyttövälineellä. Voimakeinojen käyttämisellä pyritään vaikuttamaan tehtävällä olevan kohdehenkilön käyttäytymiseen. (Rantaeskola ym. 2012, 782.)

Virkatehtävää hoitaessaan poliisi voi turvautua voimakeinojen käyttämiseen joko suoraan tai välillisesti. Suoraan tapahtuva voimakeinojen käyttäminen tarkoittaa käytännössä sitä,

että poliisi menee kiinni kohdehenkilöön fyysisesti ja omaa fyysistä voimaa käyttäen. (Sisäasianministeriön asetus poliisin voimakeinojen käyttämisestä, 245/2015, 2:1 §.)

Välillisesti tapahtuva voimakeinojen käyttäminen puolestaan tarkoittaa sitä, että virkatehtävällä poliisi turvautuu johonkin voimankäyttövälineeseen. Välillisesti käytettävä voimankäyttöväline voi olla esimerkiksi teleskooppipatukka tai etälamautin, jolla poliisi pyrkii murtamaan kohdehenkilön fyysisen vastarinnan. (Sisäasianministeriön asetus poliisin voimakeinojen käyttämisestä, 245/2015, 2 luku 2 §.)

Jos poliisilla on virkatehtävää suorittaessa syytä epäillä, että vastapuoli tulee tekemään vastarintaa tai poliisi joutuu oikeudettoman hyökkäyksen kohteeksi eli hätävarjelutilanteeseen, on tällöin voimakeinojen käyttöön varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Henkilöä, joka on virkatehtävän kohteena, tulee varoittaa mahdollisuudesta joutua poliisin voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Poliisin tulee varoittaa kohdehenkilöä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla. (Poliisilaki, 872/2011, 2:18 §.)

Voimakeinoja käyttäessään poliisin on kuitenkin valittava tilanteeseen sopivin, lievin, tehokkain ja toimivin voimakeino. Tilannetta lähestytään lähtökohtaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin. (Poliisilaki, 872/2011, 1:6 §). Mikäli jokin edellä mainituista sanallisista toimenpiteistä ei tehoa, niin siinä tapauksessa virkatehtävää suorittava poliisi voi turvautua fyysiseen voimaan ja voimankäyttövälineeseen. (Poliisilaki, 872/2011, 2:17 §).

Poliisikoulutuksessa käytetään lakiin, säädöksiin, ohjeistuksiin perustuvaa ajattelumallia, joka perustuu siihen, että tilanteeseen valitaan sopivin voimankäyttöväline ajatuksena lievin, tehokkain ja toimivin voimakeino. Poliisin käytössä oleva voimankäyttövälineistö antaa erilaisia toimintamahdollisuuksia erilaisiin työtehtäviin ja työympäristöihin. Esimerkkinä voidaan ajatella tilannetta, jossa ollaan ulkotilassa ja ympärillä on paljon ihmisiä. Tällöin poliisin käytössä oleva oc-kaasu ei välttämättä ole paras voimankäyttöväline, koska mahdollisesti ulkopuoliset altistuvat oc-kaasusta tulleele kaasulle.

Oc-kaasulla eli kaasusumuttimella tarkoitetaan sellaista välinettä, jota käytettäessä voidaan levittää kyynelkaasua tai käytöltään ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta ilmaan. Kaasusumuttimen sisältö tulee olla kuitenkin sellaista, ettei sen käyttö synnytä vastapuolelle pysyviä vammoja (Ampuma-aselaki, 1/1998, 1:11 §.)

Ampuma-ase on äärimmäinen voimankäyttöväline, johon tulee turvautua vain silloin, kun muuta lievempää keinoa henkilön pysäyttämiseksi ei enää ole. Ampuma-aseen käyttäminen edellyttää, että kyseessä on välitön ja vakavaa vaaraa aiheuttava tilanne toisen hengelle tai terveydelle vaaraa aiheuttavan henkilön pysäyttäminen. Ampuma-asetta voidaan käyttää myös kiireellisellä tehtävällä eläimen, esineen tai muun esteen poistamiseksi. Ampuma-asetta ei kuitenkaan saa käyttää väkijoukon hajottamiseen. Mikäli ampuma-asetta käytetään väkijoukon hajottamiseen, niin silloin siinä tulee käyttää kaasupatruunoita tai vastaavia muita patruunoita. (Poliisilaki, 872/2011, 2:19 §.)

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole vielä ampuma-aseen käyttöä. Ampuma-aseen käyttämisestä päättää päällystöön kuuluva virkamies, jos se tehtävän kiireellisyys huomioon ottaen on mahdollista. (Poliisilaki, 872/2011, 2:19 §.)

Poliisin käyttäessä jotakin voimakeinoa pyritään siihen, että se on lähtökohtaisesti aina juuri voimankäyttöä eikä esimerkiksi hätävarjelua. Poliisin käyttäessä voimakeinoja, on tilanne tällöin aina poliisin hallinnassa ja voimankäytöllä poliisi vain varmistaa virkatehtävän suorittamista sekä takaa tehtävän hoitamisen vähimmän haitan periaatteen mukaan. Tämän lisäksi tehtävällä kuin tehtävällä on äärimmäisen tärkeää, että poliisi varmistaa sivullisten turvallisuuden. Poliisilaissa on määritelty yleiset säännökset, joita virkatehtävää hoitavan poliisin on huomioitava tehtävällensä.

3.2 Poliisin toimintaa ohjaavat periaatteet

3.2.1 Perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Poliisin on julkista valtaa käyttäessään valittava käytössä olevista vaihtoehdoistaan sellainen toimintamalli, joka parhaiten soveltuu ja aiheuttaa vähiten haittaa perus ja ihmisoikeuksille. Kyseinen periaate koskee kaikkea poliisitoimintaa. (Poliisilaki, 872/2011, 1:2 §.)

3.2.2 Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että poliisin toimenpiteet on valittava siten, että ne ovat järkevässä suhteessa tavoiteltuun lopputulokseen ja poliisin kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen. (Poliisilaki, 872/2011, 1:3 §). Tämä tulee huomioitavaksi

esimerkiksi vaarallisessa taka-ajotilanteessa, jossa tällainen tilanne toimii poliisin ehdoilla, eikä takaa-ajettavan. Näissä tilanteissa arvioitavaksi tulee, että kuinka pitkään suhteellisuusperiaatteen mukaan takaa-ajoa tulisi jatkaa, koska yleisten tietämysten mukaan takaa-ajettava on yleensä syyllistynyt ajokortittomuuteen tai rattijuopumukseen. (Rantaeskola ym. 2012, 206.)

3.2.3 Vähimmän haitan periaate

Vähimmän haitan periaate tarkoittaa sitä, että poliisin toimenpiteillä kenenkään oikeuksiin ei saa puuttua enempää, kuin on välttämätöntä ja kenellekään ei saa aiheuttaa enempään haittaa, kuin tehtävän hoitaminen sitä vaatii. (Poliisilaki, 872/2011, 1:4 §). Tätä pariaatetta huomioitaessa on tarkasteluun otettava myös sivullisten turvallisuus ja se, kuinka suuri riski on, että heidän omaisuutensa olisi vaarassa. Mikäli käytettävissä on enemmän voimavaroja, niin riittävän voiman osoittaminen esimerkiksi tehtävän lisä resurssoinnilla voi olla merkityksellistä sen suhteen, että tarvitaanko tehtävällä käyttää fyysistä voimaa ollenkaan. (Rantaeskola ym. 2012, 781.)

3.2.4 Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Poliisi saa käyttää voimakeinoja vasta, jos muut keinot kuten kehotukset ja käskyt eivät tehoa. Voimakeinojen tarpeellisuuden arviointi ajallisen ulottuvuuden osalta on tärkeää, koska siten määritellään ajallisesti voimakeinojen käytön hyväksyttävät rajat. Voimakeinoja ei siis voida käyttää liian aikaisin eikä myöskään liian myöhään. Liian myöhään käytettyjä voimakeinoja on vaikea pitää tarpeellisina ja puolustettavina. Onkin siis otettava huomioon se, että tilanteessa käytettäisiin lievintä, mutta samalla myös tehokkainta ja toimivinta keinoa. (Rantaeskola, 2014, 101.)

3.3 Hätävarjelu

Virkaa suorittaessaan poliisi toimii virkavastuulla. Virkavastuu on vastuuta, joka on jokaisella poliisilla virkatehtävää suorittaessaan. Virkatehtävää hoitava poliisi käyttää julkista valtaa, jonka vuoksi virkavastuuta tarvitaan. Julkisella vallalla poliisi voi puuttua lain ja asetusten nojalla yksityisten asemaan ja velvollisuuksiin. Hätävarjelutilanne on myös tilanne, jossa poliisi toimii virkavastuulla. Hätävarjelun puolustettavuutta arvioidaan virkavastuulla toimineen poliisin koulutuksensa ja työkokemuksensa perusteella asetettavien vaatimuksien mukaan. (Rantaeskola ym. 2012, 798.)

Hätävarjelutilanteessa virkatehtävää suorittava poliisi kohtaa oikeudettoman ja yllättävän hyökkäyksen. Tällaisessa tilanteessa poliisi joutuu suojaamaan omaa tai sivullisen terveyttä ja henkeä. Hätävarjelutilanteessa aloite on aina hyökkääjällä. Voimankäyttötilanteen kääntyessä hätävarjeluksi, voidaan tällöin pohtia, olisiko jotain voitu tehdä paremmin tehtävälle valmistautuessa. Hätävarjelutilanteet tulevat yleensä äkillisesti ja yllättäen, joten niihin valmistautuminen on haastavaa. Hätävarjelussa ei ole säädeltyä keinovalikoimaa. (Rikoslaki, 19.12.1889/39, 4:4 §.)

Hätävarjelutilanteessa huomioitavaksi myös tulee se, että milloin tilanne kääntyy takaisin poliisin hallintaan ja voimankäyttötilanteeksi. Hätävarjelun ja voimakäytön raja on hyvin häilyvä. Tilanteen tunnistamiseksi poliisin työkokemus ja omatoiminen harjoittelu korostuvat. Hätävarjelutilanteessa voimakeinojen käyttö tulee kuitenkin mitoittaa siten, ettei tilanne päädy hätävarjelun liioittelemiseksi. Tilannetta kokonaisuutena arvioidessa, huomioon tulee ottaa hyökkäyksen laatu ja sen voimakkuus. Huomioitavaksi tulee myös puolustajan ja hyökkääjän koko sekä tilanteen muut olosuhteet. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 § ja 7 § ja hätävarjelun liioittelusta rikoslain 4 luvun 4 §. Hätävarjelutilanteessa ollut tekijä on kuitenkin vapaa rangaistusvastuusta, mikäli tekijältä ei olosuhteet huomioden olisi voinut kohtuudella olettaa muunlaista toimintaa. Tällaisessa tilanteessa huomioitavaksi tulee oikeudettoman hyökkäyksen vaarallisuus, yllätyksellisyys ja muut olosuhteet. Hätävarjelu koskettaa edellä mainitulla tavalla myös tavanomaista kansalaista. (Rikoslaki, 19.12.1889/39, 4:4 §.)

3.4 Poliisin voimankäytön peruskoulutus

Poliisiammattikorkeakoulu on Poliisihallituksen alaisuudessa toimiva oppilaitos, tästä säännös löytyy Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 1:1 § kohdasta ja tämä puolestaan kuuluu sisäministeriön hallinnonalaan. Poliisiammattikorkeakoulun toiminta ei perustu ammattikorkeakoululakiin, vaan lakiin Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) ja valtioneuvoston asetukseen Poliisiammattikorkeakoulusta (282/2014).

Poliisin peruskoulutus tapahtuu Tampereella Poliisiammattikorkeakoululla. Peruskoulutus on laajuudeltaan 180 opintopistettä, joista kahdeksan opintopistettä on voimankäyttöä ja voimankäytön taktiikkaa. Yhteensä tämä tarkoittaa 216 työtuntia, joista osa on varattu itsenäiseen harjoitteluun. Yksi opintopiste vastaa 27 tuntia opiskelijan työtä. Kuten alla olevasta kaaviosta voidaan todeta, voimankäyttö ja voimankäytön taktiikka kuuluvat

poliisityötä tukeva osaaminen -opintokokonaisuuteen, jonka on kokonaisuudessaan laajuudeltaan 26 opintopistettä (kuva 1).

POLIISI (AMK) -TUTKINTO 180 op

Poliisityötä tukeva osaaminen 26 op		Rikostorjunta- ja tutkinta-osaaminen 18 op	Valvonta- ja hälytystoiminta-osaaminen 24 op	Yhteiskunnallisen turvallisuuden kehittämisosaaminen 32 op	
Orientoivat opinnot 3 op	Poliisiviestintä 3 op	Rikostorjunnan perusteet 3 op	Valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet 3 op	Poliisi, yksilö ja yhteiskunta 4 op	Poliisin lupavalvonta 3 op
Ruotsin kieli ja viestintä 3 op	Englannin kieli ja viestintä 3 op		Liikenneturvallisuus 7 op	Poliisitoiminnan suunnittelu ja johtamisen perusteet 6 op	Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 7 op
Ajotekniikka ja -taktiikka 3 op	Liikuntakasvatus ja fyysinen toimintakyky 3 op	Esitutkinta 15 op	Operatiivinen kenttätoiminta ja sen johtaminen 14 op	Poliisitoiminnan oikeudellinen perusta 12 op	
Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat 8 op					
Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu 55 op					
Poliisiyksikön tukitoiminnot 1 op		Valvonta ja hälytystoiminta 27 op	Rikostorjunta 22 op	Asiakaspalvelu ja lupavalvonta 5 op	
Vapaasti valittavat opinnot 10 op					
Opinnäytetyö 15 op					

Kuva 1. Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikka on kahdeksan opintopisteen arvoinen opintokokonaisuus (Kuva: Poliisiammattikorkeakoulu, tutkintokaavio).

Voimankäytön koulutuksen alkuvaiheessa harjoitellaan erilaisia fyysiseen voimankäyttöön liittyviä kohdehenkilön hallintaotteita maassa ja seisten. Näiden lisäksi harjoituksiin kuuluu myös erilaiset kaadot yksilösuorituksina sekä partiona, eli kahdestaan tai vahvennettuna partiona, eli kolmen poliisimiehen voimin tai monipartiotilanteena. Alkuvaiheen jälkeen koulutuksessa opiskelijoille jaetaan voimankäytönvälineet. Välineiden käyttöä harjoitellaan tiiviisti ja samalla harjoitteluun kuuluu myös voimankäytönvälineen vaihtamista toisesta voimankäytönvälineestä toiseen varustevyöltä. (Poliisiammattikorkeakoulu opetussuunnitelma 2019-2020.)

Voimankäytön peruskoulutuksen kouluttaminen on jaettu viiteen eri osaan. Näihin sisältyy myös kolme erilaista voimankäytön leiriä. Leirien aikana harjoitellaan tunneilla opittuja voimankäytön tekniikoita sovelletusti erilaisilla tehtävillä. (Poliisiammattikorkeakoulu opetussuunnitelma 2019-2020.)

Tehtävät on järjestetty siten, että niitä toteutetaan Poliisiammattikorkeakoululla olevissa harjoittelutiloissa, kuten esimerkiksi harjoitustalossa, hallissa ja kerrostalossa. Lisäksi oppilaitoksen alueelle rakennetussa harjoituskaupungissa harjoitellaan poliisin toimintaa

muun muassa hälytys- ja liikennetehtävien muodossa. Viikon mittaisilla leireillä harjoitellaan myös tatamilla uusia sekä jo ennestään opittuja tekniikoita. Voimankäytön harjoittelujaksojen laajuus löytyy Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelmasta.

Peruskoulutukseen sisältyy myös voimankäytön näyttökokeita. Noin puolessa välissä voimankäytön koulutusta opiskelijat antavat osanäytöt siihen mennessä opituista asioista. Voimankäytön koulutuksen loppuvaiheessa annetaan loppunäytöt niin fyysisestä voimankäytöstä kuin ampuma-aseen käytöstä. Kokeiden aikana tarkastetaan oppilaiden taso ja annetaan opettajan valvonnassa näytöt välineiden käytöstä sekä tekniikoista. Voimankäytön näyttöjen tarkoituksena on näyttää kunkin voimankäyttövälineen osaaminen ja turvallinen hallitseminen. (Poliisiammattikorkeakoulu opetussuunnitelma 2019-2020.)

3.5 Poliisin voimankäytön suojavälineistä ja ylläpitokoulutuksesta

Poliisihallitus on antanut yleisen määräyksen jokaiselle poliisiasemalle voimankäytön ja suojavälineiden käytöstä sekä niiden koulutuksesta. Poliisihallitus on listannut samaisessa määräyksessä myös voimankäyttövälineeksi hyväksytyt välineet.

Kyseisessä määräyksessä eli Sisäasiainministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja kulkuneuvon pysäyttämisestä lain 3 § asetuksessa säädetään, että jokainen poliisiyksikkö on itse vastuussa oman henkilöstönsä kouluttamisesta. Poliisihallitus on määritellyt kaikille asemille yhtenäisen suunnitelman, jota kaikkien tulee noudattaa. Poliisiyksikön vastuulla on voimankäytön ja suojavälineiden asianmukaisuus sekä se, että ne ovat poliisihallituksen hyväksymät. Jokaisella poliisimiehellä on oikeus käyttää ja kantaa voimankäyttövälineitä vasta silloin, kun hän on saanut kyseiseen välineeseen oikeanlaisen koulutuksen ja osallistunut Sisäasiainministeriön asetus poliisin voimakeinoista ja kulkuneuvon pysäyttämisestä lain 3 § mukaiseen ylläpitävään koulutukseen.

Ylläpitokoulutus on voimakeinojen sekä voimankäyttö- ja suojavälineiden käyttöön annettavaa koulutusta. Koulutusta annetaan omassa poliisiyksikössä, joka tulee toteuttaa Sisäministeriön asetuksen poliisin voimakeinoista ja kulkuneuvon pysäyttämisestä 3 §:ssä säädetyllä tavalla. Ylläpitokoulutusta annetaan käyttäjäkoulutuksen saaneille poliisihenkilöille tai tutkintakoulutuksen aikana Poliisiammattikorkeakoululla.

Tasokokeilla ja näytöillä osoitetaan osaamisen taso. Eri näytöt näytetään pääsääntöisesti Poliisiammattikorkeakoululla poliisin perustutkinnon aikana. Mikäli henkilöllä on

vakituinen virka jollakin poliisiasemalla, niin silloin tasokoe suoritetaan kyseisellä asemalla. Tasokoe on virka-aseella tapahtuva näyttö, joka tulee suorittaa joka vuosi.

3.6 Itsenäinen harjoittelu

Itsenäinen harjoittelu tarkoittaa työajalla tapahtuvaa voimankäytön ja voimankäyttövälineiden harjoittelua, jonka työnantaja on hyväksynyt. Lyhytkestoinen harjoittelu voidaan toteuttaa työvuoron aikana, mikäli työtehtävät niin sallivat. Poliisiasemilla on omat voimankäyttöä koskevat turvallisuusmääräykset itsenäistä harjoittelua ja voimankäyttökoulutusta varten.

3.7 Kouluttaminen

Voimankäyttökoulutusta saa antaa ainoastaan virkamies, joka on hyväksytty toimimaan voimankäyttökouluttajana voimankäyttökoulutuksesta annettujen määräysten mukaisesti. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1:3 §.)

Poliisiammattikorkeakoulu vastaa voimankäytön perus- ja kouluttajakoulutuksesta, kun taas voimankäytön ylläpitokoulutuksesta ja harjoittelusta vastaa poliisiyksikkö. Poliisiyksikköjen päälliköt vastaavat harjoitteluiden ja koulutusten käytännön toteuttamisesta. Sekä poliisiammattikorkeakoulun, että poliisiyksiköiden tulee antaa voimankäyttökoulutuksen ohella kulkuneuvon pysäyttämiseen ja pakkopysäyttämiseen liittyvien asioiden koulutusta. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1:3 §.)

Poliisiyksikön on järjestettävä poliisimiehille ja muille poliisihallinnon palveluksessa oleville virkamiehille ylläpitävää koulutusta ja harjoittelua eri ampuma-asetyyppien ja muiden voimankäyttövälineiden käytössä sekä fyysisessä voimankäytössä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Eri ampuma-asetyyppien käytössä on suoritettava vuosittain tasokoe. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1:3 §.)

Poliisiyksikön täytyy ylläpitää rekisteriä aseistuksesta, koulutuksesta ja harjoittelusta Poliisihallituksen määräämällä tavalla. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1:3 §.)

3.8 Valvonta, seuranta, raportointi ja harjoitusolosuhteet

Poliisin käyttämästä voimakeinosta on laadittava selvitys esimiehelle Poliisihallituksen erikseen antaman määräyksen mukaisesti. Selvitys on laadittava myös siinä tilanteessa, mikäli ampuma-ase on lauennut tarkoituksettomasti. Voimakeinoista on laadittava selvitys myös silloin, mikäli voimakeinoista on aiheutunut vähäistä vakavampaa vahinkoa omaisuudelle tai ruumiinvammoja. (Mutilainen & Potila 2016, 78.)

Sisäministeriön asetuksessa poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä (245/2015) 3 § säädetään, että jokaista poliisimiestä veloitetaan tuntemaan kantamansa voimankäyttövälineet, sekä tuntemaan niiden vaikutukset. Tämän lisäksi poliisin on tunnettava voimakeinojen säädökset ja niiden asianmukainen käyttö. Tämän lisäksi samaisessa asetuksessa 6 § ilmenee, että poliisin voimakeinojen käyttöä seuraa ja ohjaa Poliisihallitus, joka myöskin kehittää ja ohjaa niiden koulutusta.

Voimankäytön ylläpitokoulutus on joka vuosi tapahtuvaa ohjattua koulutusta poliisiasemilla. Koulutukset tapahtuvat asemien ylläpitokoulutuksista vastaavien kouluttajien toimesta. Ylläpitokoulutuksien määrä vuodessa on sisäasiainministeriön asetus poliisin voimankäytöstä ja ajoneuvon pysäyttämisestä tullut määräys. Poliisiasemien tulee järjestää ylläpitokertauskoulutuksia vuosittain vähintään kahdesti. (Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1: 3 §.)

Kertauskoulutuksien sisällöt eroavat toisistaan alueittain, mutta niiden pääteemat pitäisi pysyä suhteellisen samana. Voimankäytön ylläpitokoulutuksen tarkoituksena on kerrata voimankäyttöön liittyviä aiemmin koulutettuja asioita. Poliisiasemien voimankäytön kertauskoulutuksiin tuo eroavaisuuksia harjoitteluolosuhteet ja poliisiasemien kokoerot. Jotkut poliisiasemien henkilökunnan jäsenistä joutuvat menemään poliisiasemansa ulkopuolelle harjoittelemaan esimerkiksi ammuntaa, koska poliisiasemalla ei välttämättä ole omaa ampumarataa. Monelta asemalta puuttuu myös oma painisali.

Harjoitteluolosuhteet luovat myös haasteita omalla ajalla tapahtuvaan harjoitteluun ja taitojen ylläpitämiseen. Esimerkiksi Kajaanin poliisiasemalla ei ole omaa sisäampumarataa, joten Kajaanin poliisiaseman henkilökunta ylläpitää ja toteuttaa ampumarjoituksia Kainuun Prikaatin ampuma-alueella. Kajaanin poliisiasemalta löytyy oma tila fyysisen voimankäytön harjoitteluun, joten sen ylläpitäminen, harjoitteluun ja kertaaminen onnistuu helposti. Ylläpitokoulutusten sisällön määrittää Oulun pääpoliisiasema, josta kouluttajakortit tulevat voimankäytönkouluttajille.

Kuopion poliisiasemalla on oma sisäämpumarata. Ampumarataa ei tarvitse varata erikseen, mutta mikäli jollakin ryhmällä on menossa harjoitukset kyseisellä radalla, niin tällöin itsenäinen harjoittelu ei onnistu. Mikäli aikoo mennä itsenäisesti harjoittelemaan ammuntaa, on siitä ilmoitettava esimiehelle tai kenttäjohtajalle. Jos mukaan lähtee toinen konstaapeli, silloin pidempään virassa ollut konstaapeli toimii ammunnan johtajana ja vastaa ammunnan kulusta ja turvallisuudesta.

Kuopion poliisiasemalla ei ole omaa painisalia. Fyysisen voimankäytön kertaaminen ja kouluttaminen tapahtuu poliisiaseman ulkopuolella erikseen määritetyissä tiloissa. Tällä hetkellä voimankäyttöön varattu tila on ulkopuoliselta seuralta vuokrattu painisali. Matkaa poliisiasemalta painisalille on noin kolme kilometriä. Omatoiminen harjoittelu ei Kuopiossa työskenteleville poliiseille ole mahdollista. Ainut mahdollisuus on, että liittyy paikalliseen painiseuraan.

4 TUTKIMUSASETELMA

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyömme tarkoitus on tutkia työharjoitteluasemiemme tämän hetkistä tilannetta henkilöstön voimankäytön ylläpitokoulutuksen sisällön ja käytettävissä olevien resurssien suhteen. Keräsimme näihin mieltämme askarruttaviin kysymyksiimme tietoja puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla, jotka teimme kuudelle voimankäytön kouluttajalle. Kysymykset olivat ennalta suunniteltuja avoimia kysymyksiä, jotka annettiin haastateltavien luettavaksi ennen varsinaisia haastatteluja. Näin haastateltava pystyi paremmin valmistautumaan ja miettimään vastauksia kysymyksiimme.

Opinnäytetyömme luettuaan lukija ymmärtää mihin poliisiasemien henkilöstön ylläpitokoulutus perustuu ja miksi ylläpitokoulutus on tärkeää. Lisäksi lukija tietää mihin poliisin käyttämät voimakeinot perustuvat, miten poliisi käyttää niitä virkatehtävillä sekä mitä nimenomaan tarkoitetaan poliisin voimankäytöllä ja muun muassa poliisin hätävarjelulla. Haastatteluiden pohjalta analysoimme esiin nousseita asioita voimankäytön ylläpitokoulutuksista.

Tutkimuskysymyksemme, joihin halusimme saada työllämme vastauksia, liittyivät siis voimankäytön ylläpitokoulutuksiin työharjoitteluasemillamme.

Päätutkimuskysymys:

Onko voimankäytön koulutuksiin käytettävissä tarpeeksi resursseja ja järjestetäänkö koulutuksia riittävän usein Kajaanin ja Kuopion poliisiasemilla, sekä onko niissä eroja?

Alatutkimuskysymykset:

- 1. Onko käytettävissä oleva aika ylläpitokoulutuksille riittävä?*
- 2. Onko harjoitustilojen määrä riittävä?*

4.2 Aiheen rajaaminen

Rajasimme opinnäytetyötutkimuksemme voimankäytön ylläpitokoulutuksen kohteeksi Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla tutkinnassa ja kentällä työskentelevien poliisien voimankäytön ylläpitokoulutukseen. Ulkopuolelle tutkimusta rajasimme erikoisryhmien koulutuksen ja niiden voimankäytön kertauskoulutukset. Rajauksen tarkoituksena oli pitää

tutkimuksen alue selkeänä, jotta saisimme opinnäytetyöstämme hallitun ja tuotettua eheän kokonaisuuden. Lisäksi koimme, että rikostutkinnassa sekä valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevien poliisien voimankäytön ylläpitokoulutus loi riittävän pohjan tutkittavaan aiheeseen.

4.3 Aiemmat tutkimukset

Aiempiä opinnäytetyötutkimuksia ei ole toteutettu Kuopion ja Kajaanin poliisiasemille, jotka käsittelevät voimankäytön ylläpitokoulutuksia. Kuitenkin voimankäytön koulutuksiin liittyviä opinnäytetöitä on tehty useita muille poliisiasemille. Esimerkkinä voidaan nostaa muutama opinnäytetyö, jotka liittyvät juuri voimankäytön kouluttamiseen. Tarkasteluun valitsimme ”Helsingin poliisilaitoksen voimankäyttötilanteet ja voimankäytön koulutus 2016” ja ”Katsaus voimankäytön koulutukseen Kotkan poliisiasemalla vuonna 2017”.

Opinnäytetyö ”Helsingin poliisilaitoksen voimankäyttötilanteet ja voimankäytön koulutus 2016” on tutkimuksellinen opinnäytetyö, josta on tehty produkti voimankäytön tilanteista ja koulutuksesta Helsingin poliisilaitoksella 2016. Opinnäytetyön raportissa esitellään toiminnallisen opinnäytetyön rakennetta, tarkastellaan opinnäytetyön lähtökohtia ja tekemisen työvaiheita sekä esitellään produktina tehdyn raportin rakenne ja sisältö yleisellä tasolla. (Kääriäinen, 2017.)

Toinen opinnäytetyö on ”Katsaus voimankäytön koulutukseen Kotkan poliisiasemalla vuonna 2017”. Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Tutkimuksessa on pyritty selvittämään voimankäytön koulutusten toteuttamista ja henkilöstön mielipiteitä voimankäyttökoulutusten määrän suhteen. Tutkimuksen tekijä on hyödyntänyt tässä opinnäytetyössä laadullista ja määrällistä tutkimusmenetelmää. Työn keskeisimpänä tuloksena on todettu, että voimankäytön koulutusmäärät yltyvät vain asetetulle vähimmäistasolle, mutta määristä on esitetty lisätoiveita. (Niemelä, 2018.)

4.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen teoriaosuutta olemme kasanneet erilaisten sähköisten ja kirjallisten lähteiden avulla. Olemme hyödyntäneet kirjallisuuslähteiden lisäksi lakikirjan sähköisenä versiona jokaisen tavoitettavissa olevaa poliisilakia. Olemme käyttäneet lähteenä myös Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelmaa, jonka kautta olemme avanneet poliisin peruskoulutuksen voimankäytön koulutuksen sisältöä Poliisiammattikorkeakoululla.

Tutkimukseen käytettävät menetelmät on tarkkaan harkittu palvelemaan juuri tätä opinnäytetyötä. Menetelmää ajatellaan olevan aineiston kerääminen ja myös sen analysointi, jota olemme toteuttaneet tutkimuksessamme. Opinnäytetyön kannalta tutkimusongelmaa pohdittaessa on hyvin merkittävää valita oikeat menetelmät ja se, millaista tietoa opinnäytetyöhön tarvitaan ja millä tavalla tietoa voidaan parhaiten tavoittaa. Perehdyimme ennen opinnäytetyön aloittamista erilaisiin tutkimusmenetelmiin, emmekä valinneet tutkimusmenetelmiä esimerkiksi niin, että jonkun mielestä se voisi olla tähän opinnäytetyöhön soveltuvin. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 13).

4.4.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössämme hyödynsimme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää haastattelemalla Kajaanin ja Kuopion poliisiasemien voimankäytön kouluttajia. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä on laadullista tutkimusta (Heikkilä, 2014, 16). Siinä voidaan kerätä tietoa haastatteluilla, kuten me tässä opinnäytetyössä teimme. Kvalitatiivisen tutkimuksen katsotaan pyrkivän tulkintaan, kontekstuaalisuuteen sekä toimijoiden näkökulman ymmärtämiseen, kuten Hirsjärvi ja Hurme tuovat esiin kirjassaan Tutkimushaastattelu 2015, jossa he viittaavat Glesnen ja Peshkinin teokseen *Becoming qualitative researchers: an introduction 1992* (Hirsjärvi & Hurme, Tutkimushaastattelu, 2015, 22).

Laadullisessa opinnäytetyössä puhutaan yleensä hypoteesittomuudesta, joka tarkoittaa sitä, että opinnäytetyön tutkijoilla ei ole vahvoja ennakkokäsityksiä siitä, millaisia tuloksia kyseisellä työllä mahdollisesti saavutetaan. Huomioitavaksi kuitenkin tulee, että omat havainnot ovat aina luotu aikaisemmilla kokemuksillamme. Omista havainnoista ei kuitenkaan tulisi muodostaa asetelmia, jotka vaikuttaisivat tai jollakin tavalla rajaisivat tutkimukseen käytettäviä menetelmiä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan tulisi yllättyä saaduista tuloksista tai jollakin tavalla oppia uutta tutkimuksessa. Uuden oppiminen kuitenkin vaatii sen, että ennakkokäsitykset tiedostetaan jo etukäteen ja ne huomioidaan tutkimuksen alkuvaiheessa. On kuitenkin suotavaa muodostaa jonkinlaisia käsityksiä siitä, millaisia tuloksia tutkimuksella mahdollisesti saavutetaan. (Eskola & Suoranta, 1998, 15.)

4.4.2 Osallistuva havainnointi

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkimuksen tutkija on itse jollakin tavalla mukana tutkimusta käsittelevässä aiheessa. Osallistuva havainnointi tarkoittaa, että tutkimuksen tekijä osallistuu itse tutkimuksen toimintaa. Tässä on kuitenkin muistettava se, että

tutkimuksen tekijä menee tutkimusta käsittelevän aiheen ehdoilla ja yhdessä siihen osallistuvien jäsenten sovittun ajanjakson ajan. Osallistuva havainnointi tapahtuu hyvin usein ennalta suunnitellusta näkökulmasta. (Vilkkä, 2006, 44.)

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän lisäksi hyödynsimme myös osallistuvaa havainnointia olemalla mukana voimankäytön ylläpitokoulutuspäivillä työharjoittelumme aikana. Opinnäytetyössämme toimme esiin henkilökohtaisia pohdintoja ja ajatuksiamme, jotka heräsivät voimankäytön kertauskoulutuksen aikana sekä sen jälkeen. Vertasimme myös näitä kokemuksia ja ajatuksia keskenään haastattelujen jälkeen. Osallistuvalla havainnoinnilla pystyimme itse tekemään havaintoja haastattelussa nousseisiin ongelma-kohtiin ja kuinka nämä mahdolliset ongelmat näkyivät Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien ylläpitokoulutuspäivillä.

4.4.3 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen menetelmistä, jolla kerätään empiiristä aineistoa opinnäytetyöhön. Sen on todettu osoittautuneen opinnäytetyössä hyväksi empiirisen aineiston keräämisvaihtoehdoksi. (Haikansalo & Korander, 2017, 14). Haastattelut tapahtuivat kahden kesken haastattelijan ja haastateltavan välillä. Haastattelun pohjana käytimme ennalta mietittyjä avoimia kysymyksiä suljettujen kysymysten sijaan. Avoimilla kysymyksillä pyrimme mahdollisimman laajoihin vastauksiin ja siten saamaan enemmän tietoa tutkittavaan aiheeseen. Lisäksi avoimilla kysymyksillä pyrimme myös saamaan avointa keskustelua haastateltavan ja haastattelijan välille. Avoimella keskustelulla saimme myös tietoa valmiiksi laadittujen kysymysten ulkopuolelta.

Teemahaastattelun lisäksi haastatteluissamme esiintyi myös puolistrukturoidun haastattelun muotoa. Kyseisessä haastattelumuodossa kaikille haastateltaville esitettiin samat kysymykset samassa järjestyksessä. Haastatteluille oli mietitty myös teemat, mutta niiden lisäksi myös haastateltaville esitettävät kysymykset oli ennalta valmisteltu tarkoiksi, jotta haastateltavat saatiin vastaamaan haluttuihin selvitettäviin asioihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 57.)

4.4.4 Haastattelut

Haastatteluja teimme yhteensä kuusi, kolme haastattelua kutakin asemaa kohden. Valitsimme haastatteluja saman määrän molemmilta asemilta, jotta tutkimuksen otanta olisi tasapuolinen, laaja ja luotettava. Koska haastateltavia oli enemmän kuin viisi,

jouduimme hakemaan opinnäytetyöllemme tutkimusluvan. Tutkimusluvan numero on POL-2019-14850.

Haastattelu on kahden henkilön välistä vuorovaikutusta. Haastattelussa on tärkeää, että haastattelijan ja haastateltavan välillä on yhteinen kieli, jolla haastattelu toteutetaan. Haastattelulla tutkija pyrkii saamaan tietoa tutkittavasta asiasta ja näitä asioita tutkija pyrkii avaamaan kysymyksillä. Haastattelu on ikään kuin palapeliä, koska yhdestä kysymyksestä saattaa juontua toinen alakysymys. (Kananen, JAMK, 2017, 89-90.)

4.5 Haastateltavat

Opinnäytetyön kohteeksi valitsimme Kuopion ja Kajaanin poliisiasemat. Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien tarkastelu oli luonnollista, koska olimme työharjoittelussa 2018-2019 välillä kyseisillä asemilla. Opinnäytetyön aiheeseen mielenkiinnon sai herättämään osallistumisemme voimankäytön ylläpitokoulutuksiin. Kuopion pääpoliisiasema kuuluu Itä-Suomen poliisilaitokseen ja on siten Itä-Suomen suurin poliisiasema. Kajaanin poliisiasema kuuluu Oulun poliisilaitoksen alueeseen, joten se on huomattavasti pienempi kooltaan ja henkilöstömäärältään, kuin Kuopion pääpoliisiasema.

4.5.1 Kuopion poliisiaseman haastateltavat

Haastatteluun osallistui Kuopion poliisiasemalla kolme poliisia, joiden keskimääräinen virkaikä oli noin 15 vuotta. Yksi haastateltavista oli työskennellyt VATI-ryhmän jäsenenä 15 vuotta ja viimeiset seitsemän vuotta VATI-ryhmän kouluttajana Kuopion poliisiasemalla. Voimankäytön kouluttajana hän oli toiminut 17 vuotta, joista kymmenen vuotta voimankäytön vastuukouluttajana. Toinen haastateltava oli poliisi, joka oli ollut poliisina yhteensä 16 vuotta. Voimankäytön kouluttajana hän oli toiminut yhdeksän vuoden ajan ja vastuukouluttajana viimeiset kolme vuotta. Kolmas haastateltava oli poliisi, joka oli ollut poliisina yhteensä 12 vuotta. Hän oli toiminut voimankäytön kouluttajana seitsemän vuoden ajan. Haastateltavien työkokemuksilla oli jonkun verran eroja. Suurin ero kuitenkin oli siinä, kuinka pitkään he olivat toimineet voimankäytönkouluttajina.

Kuopion poliisiasemalla haastattelut toteutimme yksilöhaastatteluina työvuoron yhteydessä lyhyen tauon aikana, koska vapaapäiville haastattelun järjestäminen olisi tuottanut liikaa vaikeuksia. Haastattelutilana käytimme siihen soveltuvaa rauhallista tilaa poliisiasemalla.

4.5.2 Kajaanin poliisiaseman haastateltavat

Haastatteluun osallistui kolme poliisia Kajaanin poliisiasemalta. Haastateltavien virkaikä vaihteli 15 ja 28 vuoden välillä. Jokainen haastateltava oli käynyt voimankäytönkouluttajakurssit 2000 - 2005 vuosien välillä, joten kouluttajana oli toimittu lähes yhtä pitkään.

Ensimmäinen haastateltava oli toiminut poliisina 15 vuotta. Poliisin voimankäytön kenttäkouluttajakurssin kouluttajataustaa häneltä löytyi 12 vuotta ja tästä ajasta hän oli ollut vastuukouluttajana seitsemän vuotta. Toiselta haastattelevalta poliisilta virkaikää löytyi 17 vuotta. Voimankäytön kenttäkouluttajataustaa hänellä oli 16 vuotta. Kolmannelta haastateltavalta virkavuosia löytyi 28 vuotta. Tästä ajasta hän oli toiminut voimankäytön kouluttajana 19 vuotta.

Kajaanin poliisiasemalla haastattelut toteutettiin yksittäisinä haastatteluina työvuorojen yhteydessä. Haastatteluiden ajankohdan sopiminen vapaa-ajalle osoittautui haasteelliseksi vaihtelevien työvuoroajankohtien vuoksi, joten haastattelut toteutettiin työvuoron aikana, työkiireiden hellitettyä.

4.6 Aineistoanalyysi

Aineiston luokittelu, tulkinta ja analyysi ovat kolme tärkeää toisiinsa liittyvää osatehtävää, joihin aineiston tutkija joutuu perehtymään. Silti nämä toisiinsa liittyvät kolme osatehtävää ovat varsin erilaisia. Niiden painotus voi vaihdella tutkimuksesta toiseen, tutkijan tutkimusvälineistöstä, tutkimuskohteesta ja tyylistä riippuen. Näiden jokaisen kolmen eri vaiheen tehtävät on hyvä tunnistaa, sillä pelkkä luokittelu ei vielä tarkoita aineiston analysointia. Luokittelu on enemmänkin kerätyn materiaalin tuntemista ja haltuunottoa tukeva tehtävä. Näitä kaikkia tutkimuksen vaiheita kuitenkin tarvitaan, sillä jos aineistoon ei tutustu kunnolla näiden kolmen keinon avulla, aineistoon tutustuminen jää vajaaksi eikä tällöin voida enää puhua tieteellisestä tutkimuksesta. (Hyvärinen ym. 2010, 9.)

Laadullisen analyysin voidaan katsoa alkavan jo haastattelutilanteessa. Tutkijan tehdessä itse haastattelut, voi hän jo haastattelun aikana tehdä havaintoja ilmiöistä niiden toistuvuuden, useuden, erityistapausten ja jakautumisen perusteella. Syntyneistä havainnoista tutkija voi hahmotella tai tyyppitellä malleja. Lisäksi hän voi kerätä aineistoa lisää, jos hän saa kehitettyä jonkin mallin tai hypoteesin, johon tarvitsee lisää tietoa. (Hirsjärvi & Hurme, 2015, 136.)

Aineistoanalyysillä tarkoitamme tässä opinnäytetyössä puolistrukturoiduissa teemahaastatteluiluissa esiin nousseiden asioiden analysointia. Haastattelujen pohjalta saatu aineisto luettiin huolella alusta loppuun. Kun kerättyyn aineistoon tutustuttiin ja sitä jäsenneltiin, niin tällöin voidaan puhua litteroinnista. Litteroinnista lisää tämän opinnäytetyön tulosten luotettavuudesta- kappaleessa.

Luettuamme haastattelut, teksti jäsenneltiin ja niistä noussut sisältö eriteltiin. Tämän lisäksi kokosimme sisällölliset erot ja yhtäläisyydet erilleen. Sisällöllisiä eroja ja yhtäläisyyksiä tuotiin esiin ja niitä pohdittiin kattavasti. Haastattelujen pohjalta saatu sisältö luokiteltiin ja siitä rakennettiin teemoja. Luokittelun tehtävänä on siis tutkimusongelman, keskeisten käsitteiden ja lähtökohtien määrittämällä tavalla käydä aineisto järjestelmällisesti läpi (Hyvärinen, Nikander, Ruusuvuori, 2019, 14). Tällä tavalla saimme mielestämme helpommin luettavan kokonaisuuden, jolloin myös lukijan on helpompi ymmärtää sitä. Analysoinnissa tarkastelimme tutkimusongelman myötä keskeisiä seikkoja. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 73-74.)

Haastattelimme opinnäytetyöhömmme työharjoitteluasemiltamme yhteensä kuutta voimankäytönkouluttajaa, jotka toimivat haastatteluissamme tutkittavan aiheemme asiantuntijoina. Asiantuntijahaastattelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa tutkittavaan ilmiöön tai prosessiin pyritään hankkimaan tietoa haastateltavilta. Kiinnostuksen kohteena ei ole ensisijaisesti haastateltava itsessään, vaan se tieto, joka hänellä oletetaan olevan. Haastateltavien valinta siis perustuu heidän osallisuuteensa tutkittavassa prosessissa tai heidän asemaansa siinä. (Alastalo & Åkerman, 2010, 312.)

Opinnäytetyömme käsittelee voimankäytön ylläpitokoulutusta Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla. Opinnäytetyömme päätutkimuskysymys kuuluu *Onko voimankäytön koulutuksiin käytettävissä tarpeeksi resursseja ja järjestetäänkö koulutuksia riittävän usein Kajaanin ja Kuopion poliisiasemilla, sekä onko niissä eroja?* Tutkimuksessamme meidän täytyi haastatella koulutusten vetäjiä eikä osallistujia. Voidaankin siis ajatella, että asiantuntijoiden joukko, joka valikoitui haastatteluihimme, oli rajallinen ja heikosti- jos lainkaan vaihdettavissa. (Alastalo & Åkerman, 2010, 313.)

5 HAASTATTELUIDEN TULOKSET

Haastattelimme Kuopion ja Kajaanin poliisiasemilla yhteensä kuutta poliisia, jotka toimivat asemilla voimankäytönkouluttajina. Kerromme ensiksi asemakohtaiset yhteenvedot, jonka jälkeen vertailemme haastattelujemme tuloksia keskenään.

5.1 Koulutusmäärät

Haastateltavat kertoivat, että Kuopion poliisiasemalla on vuodessa kaksi ylläpitokoulutuspäivää, jotka pidetään keväällä ja syksyllä. Haastateltavat kertoivat, että koulutuksen sisällöt muuttuvat jokaisella kerralla ja niiden painotuksissa on eroavaisuuksia. Kaikilta kolmelta haastateltavilta tuli esiin, että henkilöstön tasoeroilla on isoja eroja. Ylläpitokoulutuspäivillä harjoitellaan virka-aseella ammuntaa, fyysistä voimankäyttöä tatamilla sekä taktiikkaa siihen soveltuvassa tilassa. Haastatteluissa nousi esiin, että erityisryhmät harjoittelevat enemmän ja heille on lisäksi erilliset koulutuspäivät. Jätimme kuitenkin erityisryhmien voimankäytön koulutukset tämän tutkimusaiheen ulkopuolelle, joten niiden sisältöjä ja määriä emme avanneet sen tarkemmin.

Kajaanissa poliisiasemalla ylläpitokoulutuspäivä järjestetään pakolliset kaksi päivää vuodessa, keväisin ja syksyisin. Näiden koulutuksien sisältö koostuu virka-aseen käytön kertaamisesta ammuntoineen sekä kaikkien voimankäyttövälineiden käytön kertaamisesta. Tähän on sisällytetty myös fyysisen voimankäytön kertaaminen. Näiden kahden pakollisen kertauspäivän lisäksi järjestetään lisäkoulutuspäiviä, joiden määrä vaihtelee kahden ja neljän koulutuspäivän välillä. Lisäkoulutuspäivät keskittyvät enemmän työnkuvakohtaiseen kertaamiseen. Kokonaiskertauspäivien määrä siis vaihtelee henkilökunnan välillä vuoden aikana.

Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien voimankäytön kouluttajien kaikista kuudesta haastatteluista nousi esiin, että ylläpitokoulutuksia järjestetään vaaditut kaksi kertaa vuodessa. Kaksi kertaa vuodessa on minimi määrä voimankäytön ylläpitokoulutuksille. Kyseinen määrä on määritelty Sisäministeriön asetuspoliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämistä- laissa. Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien eroiksi koulutusmäärien suhteen haastattelujen pohjalta nousi, että Kajaanin poliisiasemalla toteutetaan enemmän voimankäytönkouluttamista ylläpitokoulutuksien lisäksi.

Kaikissa haastatteluissa nousi esiin, että nykyinen voimankäytön ylläpitokoulutusmäärä ei ole riittävä. Haastateltavien mukaan nykyinen ylläpitokoulutusmäärä on enemmänkin ylläpitävää, kuin kehittävää koulutusta. Jos edes sitäkään.

”Jos oikeasti oppimisen kannalta mietitään, niin ei kenestäkään tule hyvää ampujaa tai hyvää vääntäjää kahdessa harjoituskerrassa vuoden aikana.”

(H1)

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että ylläpitokoulutuksia tulisi olla neljä kertaa, eli puolet enemmän nykyiseen määrään verrattuna. Esiin nostettiin esimerkiksi se, että jokaisella työvuorolistalla olisi kaksi tuntia koulutukselle varattua aikaa, joka olisi voimankäytön kouluttajan ohjaamaa koulutusta. Eräs haastateltava nosti esiin kehitysehdotuksen siitä, että jokaisessa tutkinta- ja kenttäryhmässä olisi yksi voimankäyttökouluttajalisenssin omaava poliisi, joka voisi suunnitella ja toteuttaa omalle ryhmälleen voimankäytön ylläpitokoulutusta kerran kuukaudessa yhden päivän. Tämä olisi haastateltavan mukaan helppoa toteuttaa, koska koulutettavan ryhmän koko ei olisi niin suuri. Tämä ylimääräinen koulutuspäivä kuukaudessa olisi pakollisten ylläpitokoulutuspäivien lisäksi. Mikäli voimankäyttöön liittyvää ylläpito- tai kertauskoulutusta olisi enemmän, niin siinä tapauksessa pystyttäisiin koulutuksia kohdentamaan paremmin tiettyihin osa-alueisiin. Panostettava osa-alue olisi haastateltavien mukaan taktinen harjoittelu. Tämä sen vuoksi, koska taktista ajattelua tarvitaan jokaisella työtehtävällä.

5.2 Osaamistasojen erot

Kuopiossa henkilöstön voimankäytön osaamisen tason eroja muodostaa se, kuinka paljon henkilöstö harjoittelee omalla ajalla ammuntaa ja voimankäyttöä. Haastateltavilta tuli ilmi, että myös tutkinnassa on useita sellaisia henkilöitä, joilla on hyvät taidot esimerkiksi ammunnessa ja aseiden käsittelyssä. Yksi haastateltava kertoi, että virkaiältään nuoremmat poliisit ovat aktiivisempia omatoimiseen harjoitteluun ja se myös näkyy ylläpitokoulutuspäivinä muun muassa parempina ampumatuloksina sekä voimankäyttövälineiden käsittelyssä. Haastateltavien mukaan suurin ero kuitenkin näkyy tutkinnan ja kentän välillä. Kentällä työskentelevät poliisit joutuvat työnkuvansa myötä miettimään enemmän esimerkiksi fyysisen voimankäytön taktista työskentelyä verrattuna tutkinnassa työskenteleviin. Eroksi nostettiin myös se, että osa työntekijöistä on jo ollut poliisina pitkään, joten työkokemuksen myötä saatu ammattitaito on kasvanut sen myötä paremmaksi. Kuopion haastateltavat kertoivat, että omatoiminen ammunnan

harjoittaminen tapahtuisi mieluiten työajalla, koska työajalla tapahtuvassa amunnassa poliiseilla on valtionkonttorin puolesta tuleva vakuutus.

Kajaanin poliisiaseman voimankäyttökouluttajien haastatteluissa nousi esiin, että henkilöstön osaamistasoilla on eroja voimankäytön ylläpitokoulutuksissa. Syiksi kerrottiin muun muassa vapaa-ajan harrastukset eli harrastuksien eroavaisuudet, joita joillakin henkilöstössä on. Jotkin harrastukset tukevat ammatillista osaamista, joita ovat esimerkiksi ammunta- ja kamppailulajiharrastukset. Myös aikaisemman työkokemuksen kerrottiin vaikuttavan koulutuksissa suoriutumiseen positiivisesti.

Henkilöstön työnkuvan kerrottiin myös näkyvän koulutuksien suorituksissa. Osalle henkilöstöstä, kuten esimerkiksi koiraohjaajaryhmälle ja konepistoolikoulutetuille järjestetään enemmän harjoituksia kuin kentällä tai tutkinnassa työskenteleville poliiseille, joten tällöin heiltä voidaan myös odottaa korkeampaa suoritustasoa.

Myös tutkinnan ja kentän puolella työskentelevien välillä kerrottiin olevan osaamiseroja. Tälle löytyi luonnollinen selitys, koska kentällä työskentelevät joutuivat useammin käyttämään voimankäyttövälineistöä sekä kertasivat niiden käyttöä itsenäisesti. Tässä tapauksessa voimankäyttövälineistön käyttöaste oli eri tasolla. Lisäksi henkilöstössä kaikki eivät välttämättä ole kenttäkelpoisia, joten tämä näkyy voimankäytön kertauskoulutuksissa kevennettyinä harjoituksina tai jopa kokonaan pois jäämisellä kyseisistä harjoituksista. Yleisesti ottaen voimankäyttötaitojen osaamistasojen eroiksi kerrottiin eri työnkuvat, eli paljonko voimankäyttövälineistöä joutui työssään käyttämään.

Haastatteluissa siis nousi esiin, että ylläpitokoulutuksissa osaamistasoeroja on henkilöstön välillä. Osaamiserojen syiksi kerrottiin osan henkilöstön omatoiminen harjoittelu omalla ajalla. Osa henkilöstöstä oli aktiivisia harjoittelemaan voimankäyttöön liittyviä asioita. Lisäksi osalla henkilöstöllä oli ammatillista osaamista tukevia harrastuksia, kuten esimerkiksi ammunta ja kamppailuharrastukset. Myös virkavuosien, eli työkokemuksen määrän kerrottiin vaikuttavan ylläpitokoulutuksissa suoriutumiseen. Kaikissa haastatteluissa nousi esiin, että kentällä ja tutkinnassa työskentelevien henkilöiden välillä osaamistasoeroja oli paljon. Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien koulutustasojen eroina haastattelujen pohjalta voidaan todeta, että kaikki Kajaanissa työskentelevät poliisit eivät olleet kenttäkelpoisia, jolloin osalla henkilöstöstä oli kevennetty ylläpitokoulutuksen sisältö tai heillä ei ollut sitä ollenkaan.

”Huomaa, että tutkinnassa välineiden käyttöä tulee oikeastaan vain näissä harjoituksissa, muuten välineiden käyttö jääkin sitten aika nolville. Kentällä kun taas välineiden käyttö on runsaampaa, niin luonnollisesti tämä myös näkyy harjoituksissa.” (H5)

Kentällä ja tutkinnassa työskentelevien osaamistasojen ero johtui haastateltavien mukaan siitä, koska kentällä työskentelevät joutuvat miettimään muun muassa taktiikkaan liittyviä asioita tutkinnassa työskenteleviin poliisiin verrattuna enemmän. Kentällä työskentelevät joutuvat myös käyttämään voimankäytönvälineitä enemmän, joten myös tällä osa-alueella osaamistasoeroja löytyi. Parissa haastattelussa nousi esiin osan henkilöstön motivaatio ongelmat osallistua täysipainotteisesti voimankäytön ylläpitokoulutuspäiviin.

”Erot riippuvat siitä, miten työntekijät ovat itse kiinnostuneet työstään. Yleensä mitä kiinnostuneempi niin sitä paremmin taidot ja osaaminen hallussa koska ylläpitänyt niitä.” (H4)

5.3 Resurssit ja harjoitustilat

Kuopion poliisiasemalla oli haastateltavien mukaan käytössä riittävästi resursseja voimankäytön ylläpitokoulutus päville kouluttajien suhteen. Jokaiselle ylläpitokoulutuspäiville oli käytössä riittävästi voimankäytönkouluttajia. Kaikki haastateltavat kuitenkin kritisoivat sitä, että harjoitustilat ovat aina vähän etsinnän alla. Kuopiossa painisali on ostopalveluna paikalliselta kamppailuseuralta, jonne joutuu aina siirtymään ajoneuvolla. Ampurata Kuopiossa on pieni, joten siellä ampumaratakoulutusta on hankala järjestää isolle ryhmälle. Ylläpitokoulutuspäivinä ammunta on yleensä tapahtunut Karjalan Lennoston varuskunnan ampuradalla, jonne on matkaa noin 17 kilometriä.

Haastateltavat toivat esiin, että taktiikkaharjoitteluun tulisi saada enemmän resursseja. Taktiikkaharjoitteluun Kuopiossa on huonohkot tilat, koska usein taktista osaamista joudutaan harjoittelemaan aseman ulkopuolella, kuten esimerkiksi Karjalan Lennoston tiloissa. Taktiikan harjoittelu olisi haastateltavien mukaan tärkeää siksi, koska hälytystehtävillä joudutaan aina miettimään taktiikkaa. Yksi haastateltavista toi esiin, että taktiikkaa olisi hyvä harjoitella jokaisessa työvuorolistassa kaksi tuntia. Kahden tunnin harjoittelun voisi toteuttaa esimerkiksi yövuoron alussa. Haastateltava kertoi, että taktista harjoittelua voisi jakaa niin, että valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevät poliisit harjoittelisivat ensin, jolloin kenttävalvontaryhmä hoitaisi kiireelliset hälytystehtävät.

Kajaanissa voimankäytön ylläpitokoulutus päiville kerrottiin olevan resursseja hyvin kouluttajien määrään nähden eli ylläpitokoulutuksia pystyttiin järjestämään hyvällä tasolla. Ongelmaksi kaikki haastateltavat kuitenkin kokivat, että ylläpitokoulutusten määrä on liian pieni vuosi tasolla. Kerrottiin, että osa henkilöstöstä ylläpitää taitojaan omatoimisella harjoittelemisella, mikä koettiin hyväksi asiaksi, mutta yksinkertaisesti tarvittaisiin enemmän aikaa järjestää lisää kertauskoulutuksia. Tällä haastateltavien mukaan varmistettaisiin se, että koko henkilöstöllä olisi tasapuolinen taitotaso. Enemmän resursseja toivottiin koulutuspäivien lisäksi myös taktiikan kertaamiselle. Erään haastateltavan mukaan fyysisen voimankäytön tai voimankäyttövälineiden tarve tehtävillä vähenisi, kun taktinen puoli on kunnossa. Tällä myös vähennettäisiin työtaturmien ja kohdehenkilöille aiheutuvien vammojen määrää. Lisäksi haastatteluissa nousi esiin, että haasteelliseksi koettiin ammutataidon itsenäinen ylläpitäminen, koska Kajaanin poliisiasemalla ei ole omaa sisäampumarataa, vaan henkilöstö käy harjoittelemassa Kainuun Prikaatin ampumalueella.

Haastatteluiden yhteenvedoissa nousi esiin, että voimankäytön ylläpitokoulutuksiin on käytettävissä hyvin voimankäytön kouluttajia. Ongelmakohtaksi haastatteluissa kuitenkin nostettiin se, että näihin ylläpitokoulutuksiin ei ole riittävästi käytössä aikaa. Haastateltavien mukaan taktiikka olisi sellainen osa-alue, johon tulisi olla enemmän aikaa käytettävissä.

”Tällä hetkellä taktiikka on sellainen keskeinen osa-alue, mihin tarvitsisi enemmän käyttää resursseja. Tällä hetkellä sitä ei ole mahdollisuus kouluttaa tarpeeksi. Lähtökohtaisesti keikat ovat paljon riippuvaisia taktiikasta ja siitä, miten siellä keikalla osataan toimia.” (H4)

Kuopion haastatteluissa nousi esiin koulutustilojen vajavaisuus. Koulutustiloina jouduttiin käyttämään ulkopuolisten tiloja. Esimerkiksi painisalia ei Kuopion poliisiasemalla enää ole, joten se on ostopalveluna ulkopuolelta ja itsenäinen harjoittelu ei sen puolesta onnistu. Kajaanin poliisiasemalla on oma painitila, jolloin tämän osa-alueen kehittäminen onnistuu Kajaanin poliisiasemalla paremmin. Kajaanissa ei asemalla ole omaa ampumarataa, joten puolestaan tämän osa-alueen harjoittelu onnistuu Kuopion poliisiasemalla paremmin sisäampumaradan ansiosta. Haastatteluissa ongelmaksi nostettiin myös siirtymiset koulutuspaikoille, koska se haastateltavien mukaan söi aikaa koulutuspäivästä.

”Ryhmäkoulutuspäivät ovat hyvin tiukkoja aikataulullisesti. Kouluttajatilanne Kuopiossa on hyvä ja niitä riittää jokaiseen harjoitukseen. Harjoituspaikat ovat hyvin kortilla lähinnä taktiikkarastien pitäminen on muodostunut ongelmaksi.” (H3)

5.4 Henkilöstön sisällölliset erot ylläpitokoulutuksissa

Kuopiossa ylläpitokoulutuksen sisältö oli tällä hetkellä saman sisältöinen tutkinnassa ja kentällä työskenteleville poliiseille. Tämä oli kaikkien kolmen haastateltavan mukaan hyvä asia. Heidän mielestään tämä oli hyvä, koska kentän ja tutkinnan välillä on sen verran liikkuvuutta puoleen ja toiseen, että kaikilla tulee olla perus osaaminen hallussa. Tutkinnassa henkilöstö saattaa käydä kierrolla kentällä ja kentältä kierrolla tutkinnassa. Tämän lisäksi jokaiseen vuoroon pyrittiin järjestämään tutkinnanpartio, joka käy hoitamassa kentällä vähemmän kiireelliset tehtävät. Eräs haastateltavista toi esiin, että tutkinnassa työskenteleville olisi hyvä ajoittain olla vähän erilaista tehtäväkohtaista painotusta taktiikan suhteen. Tutkijat joutuvat olemaan asiakkaan kanssa kuulusteluhuoneessa kahdestaan, joten tähän tilanteeseen soveltuvaa taktiikkaharjoittelua olisi hyvä tehdä. Ainut ero ylläpitokoulutuksen sisällöllä oli se, että tutkijat ovat harjoituksessa siviilivaatteissa ja siviiliampumakotelolla, ja kentällä työskentelevä henkilöstö on kenttävarustuksessa.

Kajaanissa haastateltavilta kysyttiin, että pitäisikö tutkinnan ja kentän puolella työskentelevien kertauskoulutuksissa olla eroja, todettiin, että peruspohjan tulisi olla sama, niin kuin se nykyisellään on. Yhteisillä harjoitteilla varmistetaan perusosaaminen, koska esimerkiksi tutkinnanpartio voi joutua voimankäyttötilanteeseen ulkona ollessaan. Tästä mallista kertauskoulutuksia on helppo kohdentaa enemmän työnkuvakohtaiseksi eli omaa työnkuvaa vahvistavaan kertauskoulutukseen, uhkatilanteiden huomioimiseen ja niiden harjoitteluun. Esimerkkeinä nostettiin kuulustelutiloissa ja porraskäytävillä toimiminen.

Haastatteluissa nousi yhteneväisesti esiin se, että ylläpitokoulutusten peruspohja on sama koko henkilöstölle. Tämä koettiin hyväksi asiaksi, koska se luo selkeän pohjan kaikille koulutettaville ja tukee omaa työskentelyä. Esimerkiksi Kuopiossa on liikehdintää rikostutkinnan ja kentän välillä työkiertojen vuoksi. Tämän lisäksi Kajaanin ja Kuopion poliisiasemilla on käytössä tutkinnanpartio, joka käy hoitamassa vähemmän kiireelliset tutkinnalliset tehtävät. Tutkinnanpartio voi siis myös joutua voimankäyttötilanteeseen,

jolloin perus voimankäytöntaito täytyy olla hallussa. Kun peruspohja koulutuksissa on sama, on harjoituksia helppo kohdentaa enemmän työnkuvakohtaiseksi muissa ylläpitokoulutuksissa. Haastateltavat kertoivatkin, että näissä muissa ylläpitokoulutuksissa tulisi keskittyä enemmän taktiseen puoleen, kuten esimerkiksi tutkinnassa uhkatilanteiden huomioiseen ja niiden treenaamiseen kuulustelutiloissa.

”Tutkijoille omia taktisia harjoituksia esimerkiksi kuulustelutilanteissa, eli sijoittuminen ja pois pääsy huoneesta, valmistautuminen voimankäyttövälineen käyttöön...” (H6)

Kajaanin ja Kuopion poliisiasemien erot näkyivät lähinnä vain sen suhteen, että tutkinnassa työskentelevät poliisit osallistuvat ylläpitokoulutuspäiviin siviilivaatteissa ja varustuksessa, kun taas Kajaanissa kaikilla oli päällä kenttävarustus. Kenttävarustuksella tarkoitetaan kenttähaalaria, luotiliiviä ja varustevyötä. Tutkijoilla oli siviilimallin ase-, teleskooppipatukka-, kaas- ja käsirautakotelo. Eroina nousi myös tehtäväkohtainen kierto, jota Kuopiossa toteutettiin joiltakin osin.

5.5 Kehitettävää koulutuksiin

Haastateltavien mukaan Kuopion poliisiasemalla on tällä hetkellä hyvälaatuista koulutusta. Koulutusta pyritään parantamaan vuosittain ja harjoitussisältöjä muuttamaan jokaiselle kerralle. Kehitettävää olisi kuitenkin tilojen suhteen ja olisi hyvä, että tilat löytyisivät omalta asemalta. Esimerkiksi omatoiminen painin harjoittelu ei ole Kuopion poliisiaseman henkilöstölle mahdollista, koska ostopalveluna hankittu painisali ei ole käytössä vapaa-ajalla. Mikäli haluaisi harjoitella painimista, niin silloin tulisi liittyä painiseuraan. Kehitettävää olisi myös resurssien suhteen, koska kaksi kertaa vuodessa tapahtuvassa voimankäytön ylläpitokoulutuksessa voidaan harjoitella vain perusasioista.

Kajaanin haastatteluissa nousi esiin myös se, että kertauspäiviä on liian vähän. Kun haastateltavilta kysyttiin, mikä olisi hyvä määrä kertauspäiviä vuodessa, ehdotettiin muun muassa kertaamiskertojen nostoa kahdella jokaista harjoiteltavaa osa-aluetta kohden. Lisäksi ehdotettiin, että joka jaksolla, eli työlistalla, olisi yksi harjoitus. Työlistalla olevan voimankäytön harjoituksen ei tarvitsisi olla varsinainen voimankäytön ylläpitokoulutuspäivä, vaan esimerkiksi pari tuntia kestoaltaan olevaa voimankäytön kertauskoulutusta.

Ylimääräinen työlistalla oleva voimankäytön kertauskoulutus olisi sisällöltään aina erilainen, jolloin sillä saataisiin aikaan vaihtelua ja painotuksia eri osa-alueisiin. Ylimääräinen voimankäytön kertauskoulutus olisi aina ohjattua koulutusta, eikä omatoimista harjoittelua. Esiin nousi myös ajatus siitä, että jos jokaisessa ryhmässä olisi yksi voimankäytönkouluttaja, niin silloin hän voisi aina toteuttaa omalle ryhmälleen voimankäytön harjoituksia. Tällöin harjoitus olisi helppo suunnitella työvuoroihin ja olisi toteutettavissa tehokkaasti.

” ... kaksi kertaa vuodessa tapahtuva harjoittelu ei ole parhaimmillaankaan kuin ylläpitävää harjoittelua. Mikäli oikeasti haluttaisiin kehittyä asioissa, koulutuksia pitäisi nostaa ainakin kahdella per harjoiteltava osa-alue. ” (H4)

”Olemme pyrkineet kehittämään joka vuosi toimintaa. Kuopiossa törmäämme kuitenkin joka kerta siihen ongelmaan, kun sopivia tiloja ei ole käytettävissä. Käytännössä jos haluaisimme kehittää ylläpitokoulutuksia, niin silloin työvuoroihin tulisi sisällyttää koulutustapahtumia”. (H2)

Omatoiminen ylläpitoharjoittelu niin voimankäytönvälineiden, virka-aseen ja fyysisen voimankäytön suhteen koettiin kaikkien haastateltavien mielestä tärkeäksi. Sen kerrottiin tuovan varmuutta tekemiseen varsinkin alussa, koska kertaaminen luo automaatiota tekemiseen. Myös lomien ja muiden taukojen jäljiltä kertaaminen koettiin hyväksi asiaksi, koska taukojen aikana asiat unohtuvat helposti.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Johtopäätökset

Tutkimuksessamme käytetyn haastattelujen pohjalta voidaan todeta, että tällä hetkellä Kajaanin ja Kuopion poliisiasemien voimankäytön ylläpitokoulutusta järjestetään liian vähän. Tätä perusteltiin muun muassa sillä, että henkilöstön välillä esiintyi osaamiseroja esimerkiksi ammunnoissa sekä voimankäyttövälineiden käsittelyssä. Haastateltavat toivat esiin nykyisen ylläpitokoulutusmäärän olevan vähimmäismäärä ja enemmänkin ylläpitävää koulutusta. Sopiva määrä olisi haastateltavien mukaan sellainen, jossa koulutusmäärä kaksinkertaistettaisiin, jolloin voimankäytön ylläpitokoulutuspäiviä olisi yhteensä neljä kertaa vuodessa. Tällä määrällä saavutettaisiin ylläpitokoulutuksissa edes jonkinlainen taitotaso ja koulutuksessa pystyttäisiin keskittymään tiettyihin osa-alueisiin paremmin kuin tällä hetkellä. Haastatteluissa yhtenevästi päällimmäiseksi noussut osa-alue, jota tulisi kehittää, oli taktinen harjoittelu.

Haastattelujen pohjalta voidaan myös todeta, että henkilöstössä on osaamiseroja, jotka nousevat esiin voimankäytön ylläpitokoulutuspäivinä. Haastatteluiden pohjalta on havaittavissa, että suurin ero on tutkinnassa ja kentällä työskentelevien välillä. Tämä muun muassa johtuu siitä, että valvonta- ja hälytystoiminnassa työskenteleville voimankäyttövälineiden käyttö on huomattavasti yleisempää kuin rikostutkinnan puolella oleville tutkijoille. Lisäksi valvonta- ja hälytystoiminnan puolella esiintyy henkilöstöllä enemmän omatoimista harjoittelua. Osaamiseroihin vaikutti myös henkilöiden virkavuosien määrä, eli työkokemus. Esiin nousi myös, että osalla henkilöstöllä esiintyy motivaatio-ongelmia osallistua täysipäisesti ylläpitokoulutuspäivien harjoituksiin, kuten fyysisen voimankäytön kertauksiin.

Haastateltavien mukaan voimankäytön ylläpitokoulutuksiin oli käytössä riittävästi resursseja, koska jokaiseen voimankäytön ylläpitokoulutuspäivään oli ollut käytettävissä riittävästi voimankäytön kouluttajia. Ongelmaksi koettiin kuitenkin ylläpitokoulutus kertojen vähäisyys. Lisäksi taktiikkaharjoitteluun toivottiin enemmän aikaa käytettäväksi. Taktisen koulutuksen lisätarvetta perusteltiin muun muassa sillä, että fyysisen voimankäytön tai voimankäyttövälineiden tarve tehtävillä vähenee, kun taktinen puoli on kunnossa. Kuopion poliisiasemalla haastavaksi koettiin harjoitustilojen vähäisyys, koska esimerkiksi harjoitustilat painisalin osalta on hankittu ostopalveluna, eivätkä sijaitse poliisiasemalla. Kajaanissa puolestaan poliisiasemalla on oma painitila, jossa omatoiminen

harjoittelu onnistuu. Kuopion poliisiasemalla on oma sisäampumarata, kun taas Kajaanissa ongelmana ampumaradan puute. Ampumarjoitukset toteutetaan Kajaanissa Kainuun Prikaatin ampuma-alueella.

Kuopion ja Kajaanin kaikissa haastatteluissa kerrottiin, että ylläpitokoulutusten sisältö on sama koko henkilöstölle. Tätä pidettiin hyvänä asiana, koska se luo selkeän pohjan kaikille koulutettaville ja se tukee omaa työskentelyä. Haastattelevat totesivat kuitenkin, että joissakin harjoituksissa voisi olla enemmän työkuvakohtaista voimankäytön ylläpitokoulutusta. Kuopiossa ja Kajaanissa eroksi muodostui se, että Kuopiossa tutkinnassa työskentelevät työntekijät osallistuivat ylläpitokoulutuspäiviin siviilivaatteissa, kun taas Kajaanissa kenttävaatetuksessa.

Haastateltavilta kysyttäessä, mitä he haluaisivat kehittää nykyisissä ylläpitokoulutuksissa, nousi kehitettävää Kuopion osalta tilojen suhteen. Kaikissa haastatteluissa nousi esiin myös, että nykyinen ylläpitokoulutusmäärä ei ole riittävä.

Kuten opinnäytetyömme tutkimuskysymyksessä ilmenee ”*Onko koulutuksiin käytettävissä tarpeeksi resursseja ja järjestetäänkö koulutuksia riittävän usein?*”, niin vastaus on hyvin yksiselitteinen: Ylläpitokoulutuksia on liian vähän ja käytössä olevat resurssit suhteellisen niukat. Liian vähäisellä voimankäytön ylläpitokoulutuksella on myös riskinsä, sillä poliisien voimankäyttötaidot eivät ole riittävällä tasolla. Huonot fyysisen voimankäyttötaidot ovat turvallisuusriski, koska poliisi väistämättä kohtaa osassa työtehtävistään vastarintaa. Väkivaltaisissa tilanteissa hyvistä voimankäyttötaidoista olisi apua ja mahdollisesti kohdehenkilön ja oma loukkaantumiseriski pieneneisi oikeaoppisten voimankäyttötekniikoiden myötä. Hyvät fyysiset voimankäyttötaidot lisäisivät myös yksittäiselle poliisille itsevarmuutta tehtävillä, koska hän tietäisi silloin, että kuinka mahdollisesti väkivaltaisesti käyttäytyvät henkilö saataisiin turvallisesti hallintaan.

Opinnäyteprojekti oli mielenkiintoinen taival. Haastavaksi muodostui julkisten tietolähteiden löytäminen, koska tarkoituksena oli julkinen opinnäytetyö. Hyödynsimme kuitenkin tässä opinnäytetyössä vain julkisia lähteitä, joita olivat muun muassa eri lait ja asetukset. Oli mielenkiintoista toteuttaa haastatteluja opinnäytetyöhömme haastatteleamalla työharjoitteluasemiemme voimankäyttökouluttajia. Kaikilta haastateltavilta löytyi paljon kokemusta poliisina työskentelemisestä sekä voimankäyttökouluttamisesta. Oli antoisaa verrata kahden eri aseman haastatteluja ja huomata niissä sekä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Tämä yllätti meidät, koska oletimme asemien kokoerojen vaikuttavan

tutkimuskysymykseemme. Yllättävää oli siis se, kuinka vähän eroavaisuuksia loppupeleissä edes oli. Yhtäläisyyksiä löytyi senkin edestä.

6.2 Tulosten luotettavuus

Luotettavuuden arviointi on opinnäytetyön yksi tärkeimmistä tehtävistä. Luotettavuuden arviointi on tärkeää, koska tutkimukselle on asetettu erilaisia arvoja, joihin tulisi pyrkiä. Keskeisimpinä käsitteinä kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä on reliabiliteetti ja validiteetti arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta. Nämä käsitteet ovat kuitenkin paremmin soveltuvia kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään, mutta ne soveltuvat myös kvalitatiiviseen, laadulliseen tutkimukseen, jota tämä työ on. Kirjassa oli viitattu Kirk & Miller 1986, opukseen. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 25.)

Laadullisessa tutkimuksessa validiteetti saa enemmän huomiota, kuin reliabiliteetti. Validiteetti tarkoittaa sitä, että onko tutkimus pätevä, eli onko saadut tulokset ja tehdyt päätökset oikeita. Tutkimuksessa virheitä voi tulla sen suhteen, että tutkija esittää haastateltavalle väärää kysymyksiä tai näkee asiakokonaisuuksia virheellisesti. Saarinen-Kauppinen & Puusniekka on viitannut työssään Kirk & Miller 1986, 29-30 opukseen. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 25.)

Reliabiliteetilla tarkoitetaan puolestaan tutkimuksen luotettavuutta ja johdonmukaisuutta. Kun tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan, tulee miettiä, onko tutkimusaihe ja tutkimuksen luonne mahdollisesti vaikuttaneet haastateltavien vastauksiin. Tästä syystä tutkimustuloksiin on hyvä suhtautua kriittisesti ja miettiä, mitä ja mistä ne oikein kertovat. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, 27.)

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa huomioitavaksi tulee myös haastattelujen lukumäärä. Ennen haastatteluja jouduimme hakemaan tutkimuslupaa haastatteluja varten, koska haastattelujen lukumäärä oli yli viisi. Haastattelujen lukumäärästä voidaan todeta, että se oli tutkimusaiheeseen riittävä. Mitä enemmän haastateltavia olisi ollut, niin sen kattavampi otanta sillä olisi saavutettu. Molemmilta poliisiasemilta haastateltiin kolmea poliisia, joilla oli vuosien kokemus poliisin ammatista sekä voimankäytön kouluttajana toimimisesta, joten tutkimuksen otanta oli tasapuolinen, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta.

Opinnäytetyössä haastattelujen purkamisessa on käytetty litterointia. Litteroinnissa haastattelut on purettu haastateltavien sanomien mukaan sana sanalta. Tarkka litterointi

lisää tutkimuksen luotettavuutta, joten tässä tapauksessa haastattelujen purkamista voidaan pitää luotettavana. Haastatteluissa on käytetty laadukasta ääninauhuria, jolloin tutkimukseen osallistuvien haastattelut ovat tallentuneet tarkasti ääninahurille sana sanalta. Tämä oli hyvin todettavissa myös litterointivaiheessa, koska äänen laatu oli moitteetonta. Kun tutkija litteroi itse aineistoaan, on työvaihe tällöin materiaaliin tutustumista sekä myös alustavan koodausskeeman rakentelua ja ensitulkintojen tekemistä. Olennaisinta onkin siis valita purkutapa, jolla tutkija mahdollistaa erilaisten analyttisten näkökulmien ja tulkintatapojen omaksumisen. (Nikander, 2010, 364.)

Työharjoittelun aikana osallistuimme voimankäytön ylläpitokoulutuksiin yhteensä kolme kertaa. Ylläpitokoulutuksiin osallistuminen toi hyvin havaintoja niistä asioista, joita haastateltavat olivat tuoneet esiin haastatteluissa. Lisäksi havainnot tukivat haastateltavien kertomaa. Ylläpitokoulutuksien aikana Kuopion poliisiasemalla oli havaittavissa, että koulutustilojen osalta tilat olivat hieman puutteelliset. Kuopion poliisiasemalta löytyi oma ampumarata, joka tosin oli sen verran pieni, että siellä ei käytännössä ison ryhmän ampumakoulutus onnistunut ilman pitkiä jonotusaikoja. Painisalia ei ollut käytettävissä, joten sinne siirryttiin ajoneuvoilla ja oli huomattavissa, että siirtymisiin mennyt aika kulutti aikaa myös koulutuspäiviltä. Taktiikan harjoittelu tapahtui myös poliisiaseman ulkopuolella, joten luonnollisesti myös se vei aikaa siirtymisiin. Kajaanissa puolestaan koulutusympäristö oli tarkoituksenmukainen. Kajaanin poliisiasemalta löytyi oma tatamitila sekä hyvät harjoitteluympäristöt aseman lisäksi taktiselle harjoittelulle. Haastavaksi nousi se, ettei Kajaanin poliisiasemalla ollut omaa ammuntarataa, vaan ammutaharjoitukset toteutettiin läheisellä Kainuun Prikaatin ampuma-alueella. Haastatteluissa esiin nousseet henkilöstön väliset tasoerot olivat havaittavissa myös voimankäytön ylläpitokoulutuspäivillä. Varsinkin tutkinnassa työskentelevien taktinen osaaminen ei ollut kaikilla samalla tasolla, kuin kentällä työskentelevien. Myös fyysisen voimankäytön taktiikoiden hallinnassa oli eroja.

Tutkimuksen tutkimuskysymykseen viitaten, onko nykyiset ylläpitokoulutusmäärät riittäviä, niin osallistuneiden tutkijoiden näkökulmasta nämä kaksi kertaa vuodessa eivät riittäneet opittujen taitojen ylläpitämiseen. Aktiivisella omaehtoisella harjoittelulla huomattiin olevan suuri merkitys, joka myös nousi haastatteluissa esiin.

Haastatteluihin mietityt ennalta laaditut kysymykset osoittautuivat onnistuneiksi. Kysymyksillä saatiin vastauksia Kuopion ja Kajaanin poliisiasemien nykyisen henkilöstön ylläpitokoulutuksen sisältöön ja toimivuuteen. Haastateltavien oli helppo vastata avoimiin

kysymyksiin ja tällä myös saatiin näkyviin haastattelukohtaisia näkökulmia, ajatuksia sekä mielipiteitä asioista. Lisäksi kysymyksillä saatiin riittävä määrä tietoa tämän opinnäytetyön toteuttamiseksi.

LÄHTEET

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Tampere.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2017: Opinnäytetyöohje. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2015: Tutkimushaastattelu.

Hyvärinen, Matti & Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna 2010: Haastattelun analyysi.

Itä-Suomen poliisilaitos. Rikostorjunta, rikostutkinta. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/ita-suomi/prime101_fi.aspx. Luettu 4.9.2019.

Itä-Suomen poliisilaitos. Valvonta- ja hälytystoiminta. Luettavissa: <https://www.poliisi.fi/ita-suomi/jarjestyspoliisi>. Luettu 4.9.2019.

Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kurenmaa, Tero 2018: Tieteen termipankki. Oikeustiede: Poliisi. Luettavissa <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:poliisi>. Luettu: 4.9.2019.

Kääriäinen, Marko 2017: Helsingin poliisilaitoksen voimankäyttötilanteet ja voimankäytön koulutus 2016. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

Mutilainen, Vesa & Potila, Potila 2016: Poliisin toimintaympäristö, Poliisiammattikorkeakoulun katsaus.

Niemelä, Rami 2018: Katsaus voimankäytön koulutukseen Kotkan poliisiasemalla vuonna 2017. Poliisiammattikorkeakoulu, AMK-opinnäytetyö.

Poliisiammattikorkeakoulu: Tutkinnonrakenne. Luettavissa: https://www.polamk.fi/amk/koulutus_ja_opiskelu/tutkinnon_rakenne. Luettu 20.8.2019.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2014. Koulutusuudistus. Luettavissa: https://www.polamk.fi/koulutusuudistus_2014. Luettu 4.9.2019.

Poliisilaki 22.2.2019/243, Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>. Luettu 22.6.2019.

Rantaeskola, Satu & Kuusimäki, Matti & Helminen, Klaus 2012: Poliisilaki, Helsinki, Talentum.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009: Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja.

Sisäasianministeriön asetus poliisin voimakeinojen käyttämisestä, 245/2015, Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150245>. Luettu 17.7.2019

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731, Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>. Luettu 4.8.2019.

Vilka, Hanna 2006: Tutki ja havainnoi.

LIITE

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Opinnäytetyön aihe:

Voimankäytön kertauskoulutukset Kajaanin ja Kuopion poliisiasemilla.

Poliisiammattikorkeakoulu

Tekijät:

Samuli Alajuuma ja Arttu Hakkarainen

2017/2A

5. Kuinka kauan olet työskennellyt poliisina?
 1. Kuinka kauan toiminut voimankäytön kouluttajana?
6. Kuinka usein kertauskoulutuksia järjestetään vuodessa?
 1. Onko kertauskoulutusten sisällöllä eroja? Millaisia?
7. Onko koulutuksessa henkilöstön osaamistasoilla eroja?
 1. Millaisia eroja ja miten ilmenee?
8. Onko voimankäytön kertauskoulutukseen käytettävissä riittävästi resursseja?
9. Mihin kertauskoulutuksen osa-alueeseen toivoisit olevan enemmän resursseja?
 1. Miksi juuri kyseiseen osa-alueeseen?
10. Onko mielestäsi voimankäytön kertauskoulutuspäiviä mielestäsi riittävästi?
 1. Mikä olisi sopiva määrä kertauskoulutuksille vuodessa?
11. Kuinka iso merkitys mielestäsi on omalla ylläpitoharjoittelulla?
12. Pitäisikö kenttä ja tutkinnassa työskentelevillä olla erilainen sisältö kertauskoulutuksissa?
 1. Mitä eroja olisi hyvä olla?
13. Miten kehittäisit voimankäytön kertauskoulutusta asemalla?
14. Milloin voimankäytön kertauskoulutuksen sisältöä on kehitetty tai muutettu edellisen kerran?
 1. Mitä hyvää aikaisemmassa kertauskoulutus-sisällössä oli?
 2. Mitä huonoa?